

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2017-2020.

WPROWADZENIE

Problem przemocy w rodzinie od wielu lat nagłaśniany jest przez media oraz wszelkiego rodzaju instytucje w związku z czym wzrasta świadomość społeczeństwa w tej kwestii. Początkowo problem ten był bagatelizowany. Wiele osób nie zdawało sobie sprawy, że przemoc w rodzinie jest przestępstwem i wpływa destrukcyjnie nie tylko na ofiarę przemocy ale również na całą rodzinę i społeczeństwo, w związku z tym władze państwa oraz różnego rodzaju instytucje podejmują różnorodne działania, które mają na celu łagodzenie skutków społecznych zjawiska przemocy.

Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2015r., poz. 1390) jest próbą podjęcia działań mających za zadanie zapobieganie zjawiska przemocy w rodzinie. Ustawa ta została uchwalona „w celu zwiększenia skuteczności przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz inicjowania i wspierania działań polegających na podnoszeniu świadomości społecznej w zakresie przyczyn i skutków przemocy w rodzinie”.

Przemoc w rodzinie jest problemem trudnym do zdiagnozowania, ponieważ nie wszystkie ofiary przemocy otwarcie przyznają się do sytuacji panującej w ich rodzinie. Wielu specjalistów wskazuje, że jest to jeden ze szczególnie ważnych problemów społecznych w Polsce, który wymaga podjęcia szerokiego, dobrze zorganizowanego i zaplanowanego na wiele lat programu przeciwdziałania, którego realizacja powinna przyczynić się do poprawy stanu bezpieczeństwa ofiar przemocy w rodzinie oraz ich rodzin.

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2017-2020 jest realizacją Ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, zgodnie z którą do zadań własnych należy opracowywanie programów ochrony ofiar przemocy w rodzinie oraz ramowych programów korekcyjno — edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie.

Adresatami programu są nie tylko różne służby społeczne, instytucje czy organizacje pozarządowe, ale również lokalna społeczność Gminy Lubniewice oraz wszyscy ci, którzy na co dzień są świadkami przemocy, doznają przemocy lub też ją stosują.

Program ten ma także charakter profilaktyczny i edukacyjny. Celem programu, jest ograniczenie skali problemu i skutków przemocy domowej.

Rozdział 1. PRZEMOC W RODZINIE

Rodzina stanowi podstawowy element struktury społecznej. To właśnie w rodzinie kształtuje się osobowość człowieka, jego poglądy, styl życia, system norm i wartości. Istotną rolę w rodzinie odgrywają wzajemne relacje pomiędzy członkami rodziny, oparte na miłości, zrozumieniu oraz wzajemnej pomocy i szacunku. W przypadku dezorganizacji, rodzina nie jest w stanie realizować podstawowych zadań. Relacje w rodzinie ulegają zaburzeniu, łamane są reguły, a zachowania poszczególnych członków rodziny stają się sprzeczne z normami prawnymi i moralnymi oraz oczekiwaniami społecznymi a w wielu przypadkach sprzeczne z obowiązującym prawem.

Przemoc jest zjawiskiem występującym powszechnie w społeczeństwie i dotyka rodziny o różnym statusie społecznym. Jest jednocześnie skutkiem jak i przyczyną dysfunkcji w rodzinie. Należy do kategorii zachowań negatywnych i szkodliwych społecznie. Mimo, że przemoc w rodzinie występuje w relacjach międzyludzkich od zawsze, to mówiono o niej niewiele, nie postrzegano jej jako poważnego zaburzenia w funkcjonowaniu rodziny, które prowadzi do poważnych naruszeń norm moralnych i prawnych, a w skrajnych przypadkach do poważnych okaleczeń czy zabójstw,

1. Definicje przemocy.

Przemoc w rodzinie - zwana także potocznie przemocą domową, to jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie działań koniecznych do ochrony zdrowia i życia, naruszające prawa lub dobra osobiste osób najbliższych (małżonek, wstępny, zstępny, rodzeństwo, powinowaty w tej samej linii lub stopniu do osoby pozostającej w stosunku przysposobienia oraz jej małżonek, osoba pozostająca we wspólnym a także innych osób wspólnie zamieszkujących lub gospodarujących, narażające te osoby w szczególności na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą (art. 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie.

Przemoc w rodzinie:

- Jest intencjonalna - czyli jest zamierzonym działaniem ukierunkowanym na ofiarę i ma na celu kontrolowanie jej i podporządkowanie; zmierza do osiągnięcia jakiegoś celu. Siły są nierównomierne— wykorzystuje przewagę sił, uniemożliwiając samoobronę, opiera się na władzy i kontroli.
- Jest zjawiskiem wynikającym z działania człowieka — działanie lub zaniechanie działań

jest dokonywane przez jednego członka rodziny przeciwko pozostałym.

- Narusza prawa i dobra osobiste - sprawca wykorzystuje przewagę siły, ogranicza podstawowe potrzeby niezbędne do prawidłowego funkcjonowania (fizjologiczne, bezpieczeństwa) oraz narusza podstawowe prawa ofiary (np. prawo do nietykalności fizycznej, godności, szacunku, itd.).
- Powoduje cierpienie i ból - sprawca naraża zdrowie i życie ofiary na poważne szkody, doświadczanie bólu i cierpienia sprawia, że ofiara ma mniejszą zdolność do samoobrony.

2. Rodzaje przemocy w rodzinie

RODZAJE PRZEMOCY	KATALOG ZACHOWAŃ
PRZEMOC FIZYCZNA	Popychanie, odpychanie, obezwładnianie, przytrzymywanie, policzkowanie, szczypanie, kopanie, duszenie, bicie otwartą ręką i pięściami, bicie przedmiotami, ciskanie w kogoś przedmiotami, parzenie, polewanie substancjami, użycie broni, porzucanie w niebezpiecznej okolicy, nieudzielanie koniecznej pomocy, itp.
PRZEMOC PSYCHICZNA	wyśmiewanie poglądów religijnych, pochodzenia, narzucanie własnych poglądów, karanie przez odmowę uczuć, zainteresowania, szacunku, stała krytyka, wmawianie choroby psychicznej, izolacja społeczna, kontrolowanie i ograniczanie kontaktów z innymi, domaganie się posłuszeństwa, ograniczanie snu i pożywienia, degradacja werbalna - wyzywanie, poniżanie, upokarzanie, zawstydzanie, stosowanie gróźb, itp.
PRZEMOC SEKSUALNA	wymuszanie pożycia seksualnego, wymuszanie nieakceptowanych pieszczot i praktyk seksualnych, wymuszanie seksu z osobami trzecimi, sadystyczne formy współżycia seksualnego, demonstrowanie zazdrości, krytyka zachowań seksualnych kobiety itp.

<p>PRZEMOC EKONOMICZNA</p>	<p>odbieranie zarobionych pieniędzy, uniemożliwianie podjęcia pracy zarobkowej, nie zaspakajanie podstawowych, materialnych potrzeb rodziny, itp.</p>
--------------------------------	---

Innym rodzajem przemocy w rodzinie jest zaniedbanie.

Zaniedbanie — to zjawisko społeczne odnosi się w szczególności do relacji dziecko — rodzic. Będzie to ciągle niezaspokajanie podstawowych potrzeb fizycznych i emocjonalnych dziecka oraz brak zapewnienia właściwej uwagi i troski rodzicielskiej m.in. w zakresie:

- emocjonalnego kontaktu i więzi;
- reagowania na trudności, które przeżywa dziecko;
- okazywania wsparcia, troski, zainteresowania i opieki;
- otwartości na potrzeby dziecka;
- zapewnienia odpowiednich warunków materialnych, socjalnych;
- właściwego ubioru, który będzie dostosowany do wieku i pory roku;
- opieka medyczna i edukacja;
- odpowiednie pokierowanie rozwojem.

Zaniedbanie nie wiąże się z użyciem siły, jednak może powodować poważne szkody psychiczne oraz uszczerbek na zdrowiu.

3. Nadużywanie alkoholu a przemoc.

Przyczyną przemocy w rodzinie bardzo często jest nadużywanie alkoholu. Osoby znajdujące się w stanie upojenia alkoholowego tracą kontrolę nad własnym zachowaniem. Pod wpływem alkoholu zanikają istniejące w człowieku hamulce, wewnętrzne zakazy krępujące jego zachowanie. Częste nadużywanie alkoholu prowadzi do nasilenia się zachowań agresywnych. Nawet osoba uznawana normalnie za spokojną i opanowaną, w stanie upojenia alkoholowego, może stosować przemoc niszcząc swoją rodzinę.

Fakt, że pijany człowiek nie potrafi logicznie myśleć, rozumieć i oceniać swoich czynów oraz nie docierają do niego racjonalne argumenty. Nie można w żaden sposób usprawiedliwiać jego agresywnych zachowań. Uzależnienie od alkoholu sprawcy przemocy nie jest okolicznością łagodzącą. Sprawca wprowadzając się w stan nietrzeźwości ponosi pełną odpowiedzialność za swoje zachowanie. Należy pamiętać, że uzależnienie od alkoholu wywiera zły wpływ nie tylko na osobę, która pije, ale stanowi poważne zagrożenie dla innych

członków rodziny. Życie z alkoholikiem może doprowadzić do współ uzależnienia. Zarówno osoby uzależnione jak i współ uzależnione wymagają specjalistycznej pomocy terapeutycznej.

Osoby pokrzywdzone nie chętnie przyznają się do tego, że w rodzinie występuje problem z nadużywaniem alkoholu oraz przemocy. Nie jest im łatwo o tym mówić. Wstydzą się, że w rodzinie mają kogoś kto pije i terroryzuje swoich bliskich. Obawa przed reakcją otoczenia, strach przed zemstą dręczyciela czy nieracjonalne poczucie bycia współwinnym utrudnia zwrócenie się o pomoc.

4. Problem przemocy w rodzinie na terenie Gminy Lubniewice:

Zgodnie z danymi statystycznymi Posterunku Policji w Sulęcinie na terenie Gminy Lubniewice w:

- 2010 r. założono dwie Niebieskie Karty,
- 2011r. założono dwie Niebieskie Karty,
- 2012 r. założono jedną Niebieska Karta,
- 2013r. założono cztery Niebieskie Karty,
- 2014r. założono trzy Niebieskie Karty,
- 2015r. założono cztery Niebieskie Karty,
- 2016r. jedenaście Niebieskich Kart,

Rozdział 2. SYSTEM PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE W GMINIE LUBNIEWICE

1. Zadania gminy w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Zgodnie z art. 6 pkt 1, o przeciwdziałaniu przemocy zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie są realizowane przez organy administracji rządowej i jednostki samorządu terytorialnego na zasadach określonych w przepisach ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2009 r. Nr 175, poz. 1362, z późn. zm.2), lub ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2007 r. Nr 70, poz. 473, z późn. zm.3) chyba że przepisy niniejszej ustawy stanowią inaczej. .

Do zadań własnych gminy należy w szczególności tworzenie gminnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w tym .

- a) Opracowanie i realizacja gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie;

- b) Prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie w szczególności poprzez działania edukacyjne służące wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych kompetencji rodziców w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie;
- c) Zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia;
- d) Tworzenie zespołów interdyscyplinarnych.

2. Zespół Interdyscyplinarny.

Celem działania Zespołu Interdyscyplinarnego jest koordynowanie systemu przeciwdziałania przemocy domowej na najniższym szczeblu samorządu terytorialnego – w obszarze gminy. Zespół to grupa ludzi, specjalistów z różnych dziedzin, zajmująca się rozwiązaniem konkretnego problemu przy wykorzystaniu zasobów będących w dyspozycji każdego z członków takiego Zespołu.

Zespół Interdyscyplinarny w 2016 r. objął procedurą „Niebieska karta” 8 rodzin. W ramach działań Zespołu działają grupy robocze, które mają na celu właściwą pracę z klientem.

Podstawowym zadaniem zespołu interdyscyplinarnego jest realizacja działań określonych w gminnym programie przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrona ofiar przemocy w rodzinie, a także integrowanie i koordynowanie działań podmiotów działających na rzecz ochrony ofiar przemocy w rodzinie, oraz specjalistów w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Zadania te są wykonywane w szczególności przez:

- inicjowanie działań w stosunku do osób stosujących przemoc w rodzinie.
- dokonywanie diagnozy problemu przemocy w rodzinie;
- inicjowanie interwencji w środowisku dotkniętym przemocą w rodzinie;
- podejmowanie działań w środowisku zagrożonym przemocą w rodzinie mających na celu przeciwdziałanie temu zjawisku;
- rozpowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielenia pomocy w środowisku lokalnym;

Instytucja Zespołu interdyscyplinarnego uregulowana jest m.in. w art. 9a ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie. Celem zespołu interdyscyplinarnego jest działalność profilaktyczna i pomoc rodzinom w przezwyciężaniu trudnych sytuacji życiowych. Dyspozycja wyżej wskazanego przepisu nadaje zespołowi interdyscyplinarnemu status podmiotu o charakterze wewnętrznym, działającego w gminie w ramach jej zadań własnych, a także określa szczegółowo przedstawicieli wchodzących w jego skład. Ustawa nie określa wprost statusu prawnego zespołu interdyscyplinarnego, wskazując jedynie, iż powoływany

jest przez wójta, burmistrza albo prezydenta miasta. Zespół działać ma jednak nie na podstawie uchwały rady gminy, lecz porozumień zawieranych między wójtem a podmiotami, o których mowa w art. 9a ust. 3 lub 5 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (których przedstawiciele wchodzi w skład zespołu).¹

Do głównych zadań zespołu należy Procedura „Niebieskie Karty” obejmuje ogół czynności podejmowanych i realizowanych w związku z uzasadnionym podejrzeniem zaistnienia przemocy w rodzinie.

Procedurę „Niebieskie Karty” oraz wzory formularzy „Niebieska Karta” określa rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 13 września 2011 r. w sprawie procedury „Niebieskie Karty” i wzorów formularzy „Niebieska Karta”, wydane na podstawie art. 9d ust.5 ustawy z dnia 29 lipca 2011 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie.

W celu realizacji zadań określonych w art. 6 ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie w Gminie Lubniewice powołany został Zespół Interdyscyplinarny. Zarządzeniem Nr 72/2/W/2013r. Burmistrza Lubniewic z dnia 07 stycznia 2013r. powołano Zespół Interdyscyplinarny do spraw Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie. Zarządzeniem Nr 118/2016r. Burmistrza Lubniewic z dnia 13 czerwca 2016r. zmieniono skład członków Zespołu Interdyscyplinarny do spraw Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie.

W skład Zespołu Interdyscyplinarnego w Lubniewicach wchodzi przedstawiciele następujących instytucji:

1. Sąd Rejonowy w Sulęcinie
2. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Sulęcinie
3. Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Lubniewicach
4. Komenda Powiatowa Policji w Sulęcinie
5. Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Lubniewicach
6. Zespół Szkół Samorządowych w Lubniewicach
7. Praktyka Lekarza Rodzinnego „Sanvita” w Lubniewicach
8. Stowarzyszenie Na Rzecz Rozwoju i Promocji Wsi Glisno

3. Podstawy prawne.

¹ Por. *op. cit.*, art. 9a

Program będzie realizowany w oparciu o następujące akty prawne:

- Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2014 – 2020.
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (t. j. Dz. U. z 2015 roku, poz. 1390 ze zm.)
- Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2009 r. Nr 175, poz. 1362 ze zm.),
- Ustawa z dnia 26 października 1982r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t. j. Dz. U. z 2016 r. poz. 487),
- Ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz. U. z 2015 r. poz. 2082),
- Ustawa z dnia 6 czerwca 1997r. Kodeks karny (Dz. U. z 2016r. poz. 1137),
- Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks postępowania karnego (Dz. U. z 2016r. poz. 1749),
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2016r. poz. 224),
- Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych, Gmina Lubniewice na lata 2016 – 2020.
- Gminne Programy Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii.

4. Cele programu przeciwdziałania przemocy.

Celem głównym programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie jest podejmowanie wszelkich działań wśród społeczności lokalnej na terenie Gminy Lubniewice na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Cele szczegółowe gminnego programu przeciwdziałania przemocy w Gminie Lubniewice:

1. Dostarczenie rzetelnej informacji o zjawisku przemocy (jakie zachowania są przemocą, kto uczestniczy w przemocy).
2. Dostarczenie rzetelnej informacji o konsekwencjach stosowania przemocy przez sprawcę.
3. Poinformowanie zarówno osoby doznającej przemocy jak i osoby stosującej przemoc o możliwościach szukania pomocy.
4. Zdiagnozowanie sytuacji rodzinnej pod kontem bezpieczeństwa i potrzeb rodziny.
5. Zapewnienie bezpieczeństwa członkom rodziny gdzie występuje przemoc.

6. Uruchomienie wszelkich procedur na rzecz dobra dziecka w tej rodzinie.
7. Kompleksowa pomoc rodzinom uwikłanym w przemoc domową,

5. Zadania programu.

	Zadanie	Opis zadania	Termin realizacji	Realizator lub koordynator
1	Prowadzenie przez Zespół Interdyscyplinarny zintegrowanych i skoordynowanych działań w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie	<p>Podejmowanie działań w środowisku zagrożonym przemocą w rodzinie, mających za zadanie zapobieganie zjawisku przemocy. Diagnostowanie problemu przemocy w rodzinie</p> <p>Inicjowanie interwencji w środowisku dotkniętym przemocą w rodzinie.</p> <p>Opracowywanie i realizacja planu pomocy w indywidualnych przypadkach.</p> <p>Rozpowszechnianie informacji o instytucjach oraz możliwościach udzielania pomocy w środowisku lokalnym. Inicjowanie działań w stosunku do sprawców przemocy monitorowanie sytuacji rodzin zagrożonych i dotkniętych przemocą w rodzinie.</p> <p>Prowadzenie dokumentacji działań podejmowanych wobec rodzin, w których występuje przemoc oraz efektów tych działań.</p>	2017r. – 2020r.	Kierownik MGOPS w Lubniewicach, Przewodniczący Zespołu Interdyscyplinarnego

2	Realizacja programów ochrony ofiar przemocy rodzinie.	Kierowanie ofiar przemocy w rodzinie do prawnika i psychologa. Współpraca z instytucjami: Specjalistyczny Ośrodek Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gorzowie Wlkp., Ośrodek Interwencji Kryzysowej w Sulęcinie, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Sulęcinie, Komenda Powiatowa Policji w Sulęcinie, Prac socjalna z osobami doznającymi przemocy.	2017r. – 2020r.	Zespół Interdyscyplinarny, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Lubniewicach, Komisariat Policji, MGOPS w Lubniewicach,
3	Uruchomienie punktu konsultacyjnego dla ofiar i sprawców przemocy w rodzinie	W ramach tego zadania będą uruchomione dyżury następujących specjalistów: > psycholog, > terapeuta do spraw przemocy w rodzinie, > radca prawny	2017r. – 2020r.	MGOPS W Lubniewicach
4	Dostarczanie informacji dotyczących zjawiska przemocy w rodzinie mieszkańcom Gminy Lubniewice	Upowszechnianie informacji w społeczeństwie o możliwościach pomocy ze strony służb i instytucji w zakresie pracy w rodzinie w Gminie Lubniewice	2017r. – 2020r.	MGOPS w Lubniewicach Zespół Interdyscyplinarny, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Policja

6. Finansowanie programu

Źródłem finansowania Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie dla Gminy Lubniewice są środki własne gminy będące w budżecie Miejsko Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Lubniewicach na realizację zadań przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

7. Ewaluacja.

Niniejszy program podlega ewaluacji.

Formy:

- diagnozę problemów społecznych w gminie,
- systematycznie prowadzony monitoring,
- sprawozdania z prac grup roboczych oraz Zespołu Interdyscyplinarnego,
- protokoły z zebrań Zespołu Interdyscyplinarnego,
- dokumenty pracowników socjalnych (wywiady środowiskowe).
- ocenę stopnia realizacji poszczególnych zadań zawartych w programie,
- ocenę efektów podejmowanych działań.

Wskaźniki ewaluacji:

- liczba rodzin korzystających z pomocy,
- liczba przeszkolonych pracowników zajmujących się problemem przemocy w gminie,
- liczba Niebieskich Kart zarejestrowanych przez pracowników MGOPS
- liczba Niebieskich Kart zarejestrowanych przez funkcjonariuszy Policji.

Ewaluacja pozwoli na :

- rozwijanie różnorodnych form wsparcia dostosowanych do potrzeb i problemów istniejących w gminie,
- zwiększenie skuteczności działań z zakresu pomocy społecznej, „ zwiększenie dostępności działań z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, „ nakreślenie kierunków rozwoju systemu wsparcia dziecka i rodziny.

Ewaluację programu prowadzić będzie Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Lubniewicach we współpracy ze wszystkimi instytucjami realizującymi program w gminie.